

MAK2030 probleemide rühm:

METSA KUI ELUKESKKONNA JA METSA PÄRANDKULTUURI VÄHENE TEADVUSTAMINE

Kriteerium 1: Metsaressursside säilitamine ja asjakohane parendamine ning nende panus globaalsesse süsinikuringesse

Kriteerium 6: Teiste sotsiaalmajanduslike funktsioonide ja tingimuste säilitamine

Töörühma probleemid	2
Alusuuring	3
Keskonnaministeeriumi lisatud taustamaterjal	3
Probleem nr K.6.2 (kultuuri töörühm)	9
Probleem nr K.6.3 (kultuuri töörühm)	10
Probleem nr K.6.5 (kultuuri töörühm)	11
Probleem nr K.6.6 (sotsiaaltöörühm)	13
Probleem nr K.6.18 (kultuuri töörühm)	14
Probleem nr K.6.23 (majanduse töörühm)	16
Probleem nr K.6.25 (majanduse töörühm)	17
Probleem nr K.6.26 (kultuuri töörühm)	18
Probleem nr K6.27 (kultuuri töörühm)	18
Probleem nr K.6.28 (kultuuri töörühm)	19
Probleem nr K.6.29 (kultuuri töörühm)	21
Probleem nr K.1.13 (kultuuri töörühm)	22
Probleem nr K.6.31* (ökoloogia töörühm)	23
Probleem nr K.6.32 (sotsiaaltöörühm)	24

Eesti inimeste pärimuslik loodustundmine väheneb. Õppeasutustes ei käsitleta piisavalt talupojapärimuste ja esivanemate loodushoidlikke tavasid (nt looduslikke pühapaiku kui erakordset kultuuripärandit, traditsioonilisi metsakasutusviise). Liiga vähe tutvustatakse loodus- ja majandusmetsa ning püsi- ja intensiivmetsanduse erinevusi.

Looduslikud pühapaigad on olnud läbi aegade inimeste jaoks eelkõige teraapilise iseloomuga. Pärimuslike pühapaikade rituaalid olid enamjaolt raviotstarbelised, olgu siis mõelduna vaimse või füüsilise tervise korrastamiseks. Tänapäeval on looduslikud pühapaigad inimestele eelkõige usundilise väärtusega ja ei ole seotud kaasaegse tervisekäitumisega (metsa ja tervise omavahelised seosed). Ei ole loodud võimalusi vanema kultuuripärandi ühendamiseks tänapäevase tervisekäitumisega.

Töörühma probleemid

Kultuur: K.6.2 Metsa ei käsitleta inimeste ruumilise elukeskkonnana

Kultuur: K.6.3 Raielankide suuruse, kuju ja maastikulise paigutuse kontrollimatus

Kultuur: K.6.5 Puudub riiklikult tunnustatud ülevaade säilinud ajalooliste looduslike pühapaikade hulgast ja asukohtadest, mistõttu need võivad teadmatuses metsamajandamise tulemusena hävida

Sotsiaal: K.6.6 Üldharidussüsteemis ei käsitleta piisavalt tarbimise keskkonnamõju teemat, metsamajandust, sellega seotud tegevusvaldkondi (jahindus, looduskaitse), looduskultuuri ning puidukasutust

Kultuur: K.6.18 Metsades leiduva pärandkultuuri säilimine ei ole piisavalt tagatud

Majandus: K.6.23 Eesti rahvusparkide metsa majandamist reguleerides ei arvestata piisavalt loodusel põhineva turismi ning rekreatsiooni potentsiaali ning vajadusi

Majandus: K.6.25 Metsade prügistamine ja risustamine tekitab lisaks visuaalsele reostusele, jäätmete kõrvaldamiskulule, eluslooduse kahjustamisele, pinna- ja veereostuse ohule mh metsapõlengu ohu (puistu hävimisega kaasnev majanduskahju)

Kultuur: K.6.26 Metsa kultuurilise funktsiooni ebapiisav uuritus. Puudub kaasaegne põhjalik eestimaalaste loodustunnetuse uuring, mis aitaks lahti mõtestada looduse tähendust rahvuslikus identiteediloomes

Kultuur: K.6.27 Ebapiisav loodushoidlike tavade ning metsaga seotud Eesti rahvakultuuri traditsioonide õpetamine koolides

Kultuur: K.6.28 Looduslikud pühapaigad kõnetaksid tänapäeva kultuuris rohkem inimesi, kui neid tõlgendada läbi metsa ja tervise omavaheliste suhete aspekti

Kultuur: K.6.29 Looduse ja kultuuritraditsioonidega seotud huvihariduse ja huvitegevuse vähene tähtsustamine ja toetamine KOV tasandil

Kultuur: K 1.13. Eesti nüüdisarhitektuuris kasutatakse puitmaterjali liiga vähe.

Ökoloogia: K.6.31 *Eestis antav metsanduslik kõrgharidus ei hõlma piisavalt ökoloogilisi ja loodusväärtusi

Sotsiaal: K.6.32 Kehtestatavad looduskaitse piirangud ei arvesta alati kehtivaid valla üldplaneeringuid

Metsad, mis on vahetus kontaktis asustusega, on ruumilise keskkonna identiteedi kujundajad. Ruumilist keskkonda kavandatakse planeeringutega. Metsaraiet planeeringud ei mõjuta. Metsaraiet kogukondade ja ruumipädevusega spetsialistidega ei kooskõlastata. Seetõttu on metsade säilimine väljaspool ruumilise keskkonna kavandamise haardeulatust. Planeeringud võiksid olla raiete kavandamisel arvestatavad dokumendid. Puuduvad ökosüsteemi teenused (sh kompensatsioonimeetmed), mis motiveeriks omanikke metsa ruumilise elukeskkonnana säilitama.

Käesolevaks ajaks on inventeeritud ja kirjeldatud üle 38 tuh pärandkultuuri objekti, milledest ligemale 40 % asuvad metsamaal. Lisaks sellele leidub metsades arvukalt pärandkultuuri objekte, mis ei ole veel inventeeritud ja kirjeldatud. Eesti põliskultuur pärineb maalt-talust ning seetõttu asub ka väga suur osa pärandkultuuri objekte just põlistel talumaadel-talumetsades. Kuid selle arvuka kultuuripärandi säilimine on ohus

Metsamaal asuv ajalooline looduslik pühapaik on rahvapärимuse kohaselt üldjuhul ala, kus ei peaks toimuma majandustegevust. Probleemi juurteks tuleb ühelt poolt pidada asjaolu, et looduslikke pühapaiku ei ole jõutud pärast Eesti Vabariigi taastamist veel piisavalt uurida, mistõttu on nende leviku kohta, samuti nende hoidmise ja tavade osas hetkel info ja üldrahvalikud teadmised puudulikud. Teiselt poolt on probleem seadusandluses, sest näiteks

muinsuskaitseaduse põhjal kaitstavate pühapaikade puhul puudub maatulundusmaal maa sihtotstarbelist kasutust välistavate kitsenduste kompenseerimise võimalus

Alusuuring

Looduslikud pühapaigad on oluline osa Eesti identiteedis (Kultuuriministeerium 2008) ja nende kaitsmist peab tähtsaks 84%, tarbetuks vaid 6% eestimaalastest (Hiite Maja, Faktum Ariko 2014). Metsade olukord paljudes pühapaikades on aga selgelt seda kultuurilist funktsiooni takistav.

Metsaregistri andmetel on Eesti asulate sees ja lähiümbruses (raadius 3 km) metsasus 34%, ning metsaeraldise ligipääsetavus lähimast teest on keskmisele 170m. Samas, hea ligipääsetavusega metsade seas on palju noori või raieküpseks saanud metsi, vähe vanu metsi.

Soovitused:

Erilist tähelepanu vääriavad looduslike pühapaikade puistud ja pärandkultuuri elemendid metsas, mille kultuurilise funktsiooni säilimiseks on vaja need inventeerida ja kasutada spetsiifilist lähenemist, kohati ranget kaitset.

Metsavaestes piirkondades, linnades ja nende vahetus naabruses aitaks metsade puhke- ja kultuurilist funktsiooni soodustada puistute struktuuri mitmekesistamine (mh vana metsa struktuurielementidega) ja nende muutmise hõlpsamini ligipääsetavaks ja läbitavaks.

Keskkonnaministeeriumi lisatud taustamaterjal

Kultuuripärand või pärandkultuur?

Metsakogu 06.03.2019 koosolekul tehti ettepanek kasutada mõiste pärandkultuur asemel mõistet kultuuripärand. Eesti liitus 2006. aastal UNESCO vaimse kultuuripärandi kaitse konventsiooniga (<https://www.riigiteataja.ee/akt/12736412>) ning alates 2010. aastast eksisteerib ka Eesti vaimse kultuuripärandi nimistu (<https://www.kul.ee/et/uudised/tanasest-saab-tutvuda-estii-vaimse-kultuuriparandi-nimistuga>), mille hulka on arvatud ka loodusvarade majandamisega (sh metsandusega) seotud tegevused ning kuna tihti tõstatub kultuuripärandi kaitsega tegelevates ringkondades küsimus pärandkultuuri ning kultuuripärandi mõistete erinevuse või sarnasuse osas siis oleks mõistlik kasutada läbivalt väljendit kultuuripärand, et ühtlustada mõistete kasutamist kuna kultuuripärand on kujunenud üldmõisteks.

UNESCO vaimse kultuuripärandi kaitse konventsioon defineerib vaimset kultuuripärandit järgmiselt: tavad, esitus- ja väljendusvormid, teadmised, oskused ja nendega seotud tööriistad, esemed, artefaktid ja kultuuriruumid, mida kogukonnad, rühmad ja mõnel juhul üksikisikud tunnustavad oma kultuuripärandi osana. Vaimset kultuuripärandit, mida antakse edasi põlvkonnalt põlvkonnale, loovad kogukonnad ja rühmad pidevalt uuesti, mõjutatuna oma keskkonnast, loodusest ja ajaloost, vaimne kultuuripärand annab neile identiteedi ja järjepidevuse tunde ning edendab seeläbi ka kultuurilist mitmekesisust ja inimeste loometegevust. Konventsiooni kohaldamisel arvestatakse ainult sellise vaimse kultuuripärandiga, mis on kooskõlas inimõigusi käsitlevate rahvusvaheliste dokumentidega, kogukondade, rühmade ja üksikisikute vastastikuse austuse nõuetega ja säästva arengu nõuetega.

Ruumiloome ja planeerimine

Rahandusministeerium moodustab koostöös Kultuuriministeeriumi ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumiga ning Eesti Arhitektide Liitu kaasates ruumiloome

meeskonna, mille töö peab suurendama ruumikaalutlusi otsustusprotsessides. Töörühm kaasab ka teised seotud ministeeriumid, omavalitsuste üleriigilise liidu, ettevõtlusorganisatsioonid, õiguskantsleri esindaja ning teised vajalikud partnerid.

<https://www.kul.ee/et/uudised/loodav-ruumiloome-meeskond-hakkab-hea-seisma-kvaliteetse-elukeskkonna-est>

Ruumiloome meeskonna loomisele eelnes Riigikantselei ja Kultuuriministeeriumi korraldatud ruumiloome ekspertrühma töö, mille käigus kaardistati ruumiloome probleemistik ning pakuti välja võimalikult lahendused.

https://www.riigikantselei.ee/sites/default/files/riigikantselei/strateegiaburoo/ruumiloome_lop_paruanne_.pdf

Planeerimisseadusest ja metsaseadusest tulenev õiguslik raamistik:

Planeerimisseaduse § 75 annab võimaluse kohalikul omavalitsusel lahendada üldplaneeringuga järgmisi teemasid (sh sätestada kitsendusi):

- 10) rohevõrgustiku toimimist tagavate tingimuste täpsustamine ning sellest tekkivate kitsenduste määramine;
- 13) kohaliku omavalitsuse üksuse tasandil kaitstavate loodusobjektide ja nende kaitse- ja kasutustingimuste seadmine;
- 14) väärtuslike põllumajandusmaade, rohealade, maastike, maastiku üksikelementide ja looduskoosluste määramine ning nende kaitse- ja kasutustingimuste seadmine;
- 17) kohaliku tähtsusega kultuuripärandi säilitamise meetmete, sealhulgas selle üldiste kasutustingimuste määramine;
- 18) planeeringuala üldiste kasutus- ja ehitustingimuste, sealhulgas projekteerimistingimuste andmise aluseks olevate tingimuste, maakasutuse juhtotstarbe, maksimaalse ehitusmahu, hoonestuse kõrguspiirangu ja haljastusnõuete määramine;
- 20) puhke- ja virgestusalade asukoha ja nendest tekkivate kitsenduste määramine;
- 21) asula või ehitiste kaitseks õhusaaste, müra, tugeva tuule või lumetuisu eest või tuleoahu vähendamiseks või metsatulekahju leviku tõkestamiseks lageraie tegemisel langi suurusele ja raievanusele piirangute seadmine.

Metsaseadus (§ 23¹) annab võimaluse kohalikul omavalitsusel seada planeeringuga piiranguid rajatiste kaitseks võimalusega seada piiranguid elamute kaitseks õhusaaste, müra, tugeva tuule või lumetuisu eest või tuleoahu vähendamiseks või metsatulekahju leviku tõkestamiseks määratud metsa majandamisel, kuna eesmärk on kaitsta elamuid. Nimetatud eesmärgil on piirangute seadmise võimalus uuendusraiate tegemisel raieliigile ning lageraie tegemisel langi suurusele ja raievanusele. Seatavate kitsenduste puhul peab kohalik omavalitus aga arvestama, et vajalik on kokkulepe maaomanikuga ning piirangute seadmisel tuleb sel juhul arvestada ka kompensatsioonimeetmetega, kui maaomanikuga muul viisil kokku ei lepita.

Metsaseaduse § 43 lg 9 alusel on RMK kõrgendatud avaliku huvidega (KAH) aladel asustusüksuse lähedal asuva metsa majandamisel kaasanud metsamajandamise tööde planeerimisse kohaliku kogukonna või elanikud. RMK kui riigimetsa majandaja ülesanne on hoolitseda selle eest, et riik saaks metsa majandamisest tulu, pakkudes samal ajal inimestele looduses liikumise võimalusi ja hoides metsa loodusväärtusi. Paljudes kohtades tuleb need eesmärgid ühendada: selgitada kohalikele kogukondadele, et metsa kasutamine, uuendamine, kasvatamine ja kaitsmine ei kahjusta nende elukeskkonda. Tegemist on enamasti puhkemetsade ja tiheasustusalade kõrval asuvate aladega, kuid samuti näiteks üksikisiku elamu kõrval paiknevate või pärandkultuuri seisukohast oluliste metsaaladega, kus planeeritud metsamajanduslikest tegevustest antakse kohalikele elanikele varakult teada. Infovahetuse

käigus selgitatakse välja, kas neil aladel on vaja rakendada tavapärasest erinevaid majandamisvõtteid. Selleks korraldatakse RMK tegevusi tutvustavaid koosolekuid, kus antakse ülevaade KAH-ala metsade vanuselise struktuurist ja raiete pikaajalisest kavast, täpsustatakse vajadusel ala piire ning esitletakse planeeritud raiekohti. 2017. aastal kaardistati KAH-alasid üle Eesti 756 kogupindalaga 45 255 ha. Ootuspäraselt on kõige rohkem alasid määratud Harjumaal, arvu alusel järgnevad Valgamaa ja Põlvamaa, pindala järgi Saaremaa ja Viljandimaa.

Metsaseadust on täiendatud §-ga 42 mille lg 3 (jõust. 01.09.2020) ütleb, et planeeringuga linna kui asustusüksuse rohealaks määratud alal kasvavat metsa ei tohi raiuda kohalikul omavalitsuse nõusolekuta ja raie kooskõlastatakse kohalikul omavalitsusega enne metsateatise esitamist.

Looduslikud pühapaigad

Looduslike pühapaikade inventeerimine toimub KuMi arengukavaga „Eesti looduslikud pühapaigad uurimine ja hoidmine. Arengukava 2015-2020“ kinnitatud metoodika alusel. <https://www.muinsuskaitseamet.ee/et/ajaloolised-ja-looduslikud-puhapaigad>

Riigi tasandil on kokku lepitud, et KuM on arengukava peatäitja ning KeM kaastäitja. KeMi roll on esitada KuMile arvamus arengukava iga-aastase rakendusplaani kohta, samuti kooskõlastada pühapaikade inventeerimise metoodika ja kõik selles vajadusel tehtavad muudatused. Arengukava tasemel on ka kokku lepitud, et arengukava metoodika alusel tehtavateks inventuurideks on võimalik taotleda täiendavat rahastust KIKi looduskaitse programmist, taotlused on esitanud KIKi Muinsuskaitseamet.

Arengukava kohaselt peaks 2020 lõpuks kõik maakonnad olema inventeeritud, kuid senist inventeerimise tempot vaadates, see tõenäoliselt ei realiseeru.

Säästva looduskasutuse käsitlest üldhariduse õppekavades

Keskonnateadlikkus ning säästev looduskasutus ja -kaitse leiab käsitlemist kõigis üldhariduse õppekavades:

- Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava <https://www.riigiteataja.ee/akt/12970917?leiaKehtiv>
- Põhikooli riiklik õppekava <https://www.riigiteataja.ee/akt/114022018008>
- Gümnaasiumi riiklik õppekava <https://www.riigiteataja.ee/akt/129082014021?leiaKehtiv>

Koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas on üks(ja esimesena välja toodud) seitsmest õppevaldkonnast **Mina ja keskkond**, mille õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgi on, et laps:

- 1) mõistab ja tunnetab ümbritsevat maailma terviklikult;
- 2) omab ettekujutust oma minast ning enda ja teiste rollidest elukeskkonnas;
- 3) väärtustab nii eesti kultuuritraditsioone kui ka oma rahvuse kultuuritraditsioone;
- 4) väärtustab enda ja teiste tervist ning püüab käituda tervislikult ning ohutult;
- 5) väärtustab keskkonda hoidvat ja keskkonnahoidlikku mõtteviisi;
- 6) märkab nähtusi ja muutusi looduses.

Nii põhikooli kui ka gümnaasiumi riiklikes õppekavades on läbiv teema **Keskkond ja jätkusuutlik areng**, mida lõimitakse kõigisse õppeainetesse suunates õpilasi muu hulgas

- aru saama loodusest kui terviküsteemist ning inimese ja teda ümbritseva keskkonna vastastikustest seostest, inimese sõltuvusest loodusressurssidest;
- aru saama inimkonna kultuurilise, sotsiaalse, majandusliku, tehnoloogilise ja inimarengu erinevate tunnuste vastastikusest seotusest, inimtegevusega kaasnevatest riskidest;

- väärtustama bioloogilist (sealhulgas maastikulist) ja kultuurilist mitmekesisust ning ökoloogilist jätkusuutlikkust.

Metsa ja metsanduse käsitlemine põhikooli ja gümnaasiumi riiklike õppekavade ainekavades

Loodusõpetuse ainekava:

I kooliastmes ehk 1-3. klassis käsitletakse metsa temaatikat peamiselt liigiõppe kaudu.

II kooliaste 4.-6.klass

6. klassis on teema „Mets elukeskkonnana“

Õpitulemused: kirjeldab metsa kui ökosüsteemi, sh keskkonnatingimusi metsas; selgitab, kuidas kaitsta elurikkust metsas; selgitab loodus- ja majandusmetsade kujunemist, nimetab säästva metsanduse põhimõtteid.

III kooliaste 7.-9.klass

Teema „Süsinikuringe ökosüsteemides.“

Õppekava näeb ette praktilist tööd süsinikuringe uurimiseks puu ja puidu näitel sh. puu vanuse määramist aastarõngaste abil.

Geograafia ainekava:

III kooliaste 7.-9.klass teema „Parasvöötme okas- ja lehtmets“

Gümnaasium - Loodusvarade majandamine ja keskkonnaprobleemid

Teema „Metsamajandus ja -tööstus ning keskkonnaprobleemid“

Põhimõisted: metsatüüp, bioloogiline mitmekesisus, metsasus, puiduvaru, puidu juurdekasv, metsamajandus ja -tööstus, metsatööstuse klaster, jätkusuutlik ja säästev areng.

Õpiväljund on: selgitab metsamajanduse ja puidutööstusega seotud keskkonnaprobleeme.

Metsades leiduv pärandkultuur

Maastikus leiduvate riiklikult mittekaitstavate inimtegevuse märkide ehk pärandkultuuri objektide kaardistamine tõsis laiema tähelepanu alla käesoleva sajandi algul. Aastatel 2005-2012 kaardistati RMK eestvedamisel ja mitme rahvusvahelise koostööprojekti toel pärandkultuur kogu Eestis. Sõltumata maaomandist läbi viidud inventuuri tulemusena kirjeldati üle 35 tuhande pärandkultuuri objekti, kogutud andmestik on osa Eesti Looduse Infosüsteemist EELIS ning vabalt kasutatav nii tavakodanikele kui ka maastikuplaneerimisega tegelevatele kohalikele omavalitsustele ja ettevõtetele, sh metsakorraldusega tegelevatele ettevõtetele. Täiendavate vabatahtlike inventuuride tulemusena on pärandkultuuri objektide arv andmebaasis kasvanud üle 38 tuhande.

Pärandkultuuri teavitustegevustena on aastate jooksul toimunud sadu seminare ja koolituspäevi, valminud on ligi 20 tuh ühikut pärandkultuuri tutvustavaid raamatuid ja aastast 2007 on järjepidevalt mööda Eesti mäluasutusi ringelnud pärandkultuuri teemaline rändnäitus. Enamlevinud objektitüüpidest on koostatud 20 videoklippi. Pärandkultuuri teema on osa Eesti Maaülikooli metsamajanduse magistriõppekavast. Pärandkultuuri tutvustab RMK oma külastuskorraldusliku tegevuse käigus, samuti on teemakohaseid matkaradu rajanud kohalikud kodanikuühendused. <https://www.rmke.ee/metsa-majandamine/parandkultuur>

Pärandkultuuri objektide säilitamine metsamajandustööde käigus on soovituslikus vormis kirjeldatud ka Metsaseaduse lisaks olevas Metsa majandamise eeskirjas. Täpsem juhendmaterjal „Pärandkultuur ja metsamajandus“ on Erametsakeskuse poolt välja antud 2016. a. Erametsakeskusel on toetusmeede metsandusliku pärandkultuuri säilitamiseks ja eksponeerimiseks, ka see aitab kaasa pärandkultuuri tutvustamisele. <https://www.eramets.ee/toetused/parandkultuuri-sailitamise-toetus/>

Riigimetsas on käesolevaks ajaks pärandkultuuri objektidena kirjeldatud kõik teadaolevad ja loodus- või muinsuskaitse all mitte olevad looduslikud pühapaigad, sh ristipuud ning metsakorralduse käigus tuvastatud muud pärandkultuuri objektid (viimane osa andmetest lisandub andmebaasi käesoleva aasta jooksul). Samuti on metsamajandustööde käigus pärandkultuuri säilitamise koolituse läbinud kõik RMK praakerid ja metsakasvatajad. Antud tegevuste üks põhjuseid on olnud jätkuvalt riigi omandis olnud maade vormistamine RMK haldusesse, sest just neil on pärandkultuuri esinemissagedus suurem kui nõ põlistel riigimetsamaadel.

Infotehnoloogiliselt on pärandkultuuri andmebaas liidestatud Metsaregistriga, mille avalik teenus kuvab pärandkultuuri objekte kaardil ja teave raialaga kattuvast pärandkultuuri objektist kuvatakse infona ka metsateatisele. Nutiseadmetes toimiv ja kasutaja asukohta positsioneeriv Maa-ameti kaardirakendus võimaldab pärandkultuuri objektide infoga tutvuda ka maastikus. Nii Maa-ameti kaardirakenduses kui ka RMK kodulehel on loodud võimalused tagasiside andmiseks pärandkultuuri objektide kohta ja uutest objektidest teatamiseks.

Rahvusvahelisel tasandil tehakse koostööd Maailma Metsateadlaste Organisatsiooni IUFRO metsade kultuuripärandi töögrupis, mille viimane kokkusaamine (kus ka Eesti oli kaaskorraldaja) toimus 2018. a lõpus Austrias. Ka see andis kinnitust, et Eestis pärandkultuuri vallas tehtu on erakordne kogu maailmas.

Kahtlemata on vajadus panustada täiendavalt maaomanike teadlikkuse tõstmisesse pärandkultuuri vallas infomaterjalide ja koolituste jm näol ning täiendada pärandkultuuri andmebaasi.

Pärandkultuuri säilitamine on üles ehitatud vabatahtliku kaitse peale ja sellest lähtuvalt on ka koostatud olemasolev pärandkultuuri andmebaas.

Eesti rahvusparkid ja loodusturism

Rahvusparkides reguleeritakse raieid kaitse-eeskirja ja kaitsekorralduskavaga, kus võetakse arvesse ka külastuskorraldust. Lisaks toimivad rahvusparkides ka valdkonnapõhised koostöökogud, kuhu kuuluvad rahvusparki erinevad huvigrupid ja kus planeeritavad tegevused läbi arutatakse.

Metsade prügistamine

Metsade prügistamine on omavalitsustes levinud probleem ja selle vältimiseks tuleb tõhustada järelevalvet omavalitsuste territooriumil. Endiselt on jäätmevaldajaid, kes hoiavad tahtlikult jäätmeveo teenusest kõrvale (ei ole liitunud olmejäätmete veoga) või taotlevad jäätmeveost vabastust, tuues põhjuseks, et kinnistut ei kasutata.

Jäätmeseaduse § 128 lõige 6 kohaselt kannab see kohaliku omavalitsuse üksus tavajäätmete ning nendest põhjustatud saastuse likvideerimise kulud, kui kohaliku omavalitsuse üksus ei ole oma haldusterritooriumil sisse seadnud korraldatud jäätmevedu, kuigi tal oli see kohustus, või käesoleva seaduse §-s 71¹ sätestatud registri andmetel on üle 2 protsendi jäätmevaldajatest väljaspool olmejäätmete kogumissüsteemi. Jäätmeseaduse § 71¹ kohaselt asutab kohaliku omavalitsuse üksus määrusega jäätmevaldajate registri ning kehtestab registri pidamise korra. Kohaliku omavalitsuse jäätmevaldajate registrisse kantakse kõik omavalitsuse territooriumil tegutsevad jäätmevaldajad, kelleks on jäätmetekitajad. Kohalik omavalitsus võib jäätmeseaduse § 69 lõike 4 alusel jäätmevaldaja erandkorras vabastada tema taotluse alusel teatud tähtajaks korraldatud jäätmeveoga liitumisest kui kinnistul ei elata või kinnistut ei kasutata.

Jäätmeseaduse § 66 lõike 2 kohaselt korraldab kohaliku omavalitsuse üksus oma haldusterritooriumil olmejäätmete, eelkõige prügi ehk segaolmejäätmete, nende sortimisjääkide ja olmejäätmete tekkekohas liigiti kogumisel tekkinud jäätmeliikide kogumise ja veo. See tähendab, et jäätmed tuleb ära anda nende tekkekohas, mitte transportida neid mujale (suvilast põhielukohta). Jäätmevaldaja, kes taotleb kohalikust omavalitsusest jäätmeveost vabastust põhjendusega, et viib suvilast jäätmed põhielukohta, on potentsiaalne metsa prügistaja ja siin on oluline roll omavalitsuse järelevalvel.

Keskkonnaministerium korraldab igal aastal jäätmetekke vältimise kampaaniaid, keskendudes erinevatele jäätmeliikidele ja kuidas neist on võimalik vabaneda, kus asuvad jäätmejaamad/punktid.

Riigimetsa Majandamise Keskus (RMK) koristas enda hoole all olevast riigimetsast 2013. - 2015. aastal 1826 tonni prügi ja see läks maksma 478 930 eurot.

RMK	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Kogus (kg)	164 500	270 600	572 000	247 000	281 800	290 160
Kulu (eurot)	37 000	52 000	145 000	53 000	92 000	99 930

Mets, tervis ja looduses liikumine

Riigimets on külastamiseks avatud igapäev ja RMK pakutavaid puhkevõimalusi saab kasutada tasuta. RMK pakub looduses liikumise võimalusi 13 puhkealal, viies rahvuspargis ja kaitsealadel üle Eesti. Rajatud on 309 kattega lõkkekohta, 223 looduses liikumise rada, kokku 2562 kilomeetrit, 214 matkarada, 59 telkimisala, kokku 425 telkimisvõimalusega objekti, 27 metsaonni, 20 metsamaja, 3 maastikusõiduala. <https://loodusegakoos.ee/>

Looduse ja kultuuritraditsioonidega seotud huvihariduse ja huvitegevuse toetamine

2017. aastal võttis Riigikogu vastu seadusemuudatused, millega pandi alus noorte huvihariduse ja -tegevuse riigipoolseks täiendavaks toetamiseks. Riikliku toetuse eesmärk on muuta huviharidus ja huvitegevus 7-19-aastastele noortele paremini kättesaadavaks ning pakkuda mitmekesisemaid osalusvõimalusi. Riiklik lisatoetuse kogumaht on 2018. aastast 15 miljonit eurot aastas, millest KOVidele suunatud toetus on 14.25 miljonit. Riigi eraldi on täiendav toetus, millega ei ole asjakohane asendada KOV enda panust. Toetuse kasutamisel tuleb tagada munitsipaal- ja eraõiguslike huvihariduse ning huvitegevuse pakkujate võrdne kohtlemine. Toetuse kasutamiseks koostas vald või linn üksi või koos teiste valdade ja linnadega noorte huvihariduse ja huvitegevuse kava, mis võib olla koostatud pikemaks perioodiks kui üks aasta ning olla osa valla või linna arengukavast. Huvitegevuse ja huvihariduse täiendava toetuse raames peavad kohalikud omavalitsused pakkuma noortele võimalusi vähemalt kolmes valdkonnas: kultuur, sport ning loodus- ja täppisteadused ja tehnoloogia. Täiendavalt toetab riik huviala valdkondade esindusühinguid, selleks et arendada huviala valdkondade kvaliteeti noorte huvihariduses ja huvitegevuses. Kvaliteeditoetuse eesmärk on toetada huviala valdkondade kvaliteedi arendamist ja huviala valdkonna sees koostöö suurendamist. 2018. aastal said toetuse loodus- ja täppisteaduste ning tehnoloogia valdkonnas Eesti Teadushuvihariduse Liit. Terviklik ülevaade huvihariduse ja huvitegevuse riikliku toetuse kasutamise tulemustest valmib 2019. aastal.

Eesti nüüdisarhitektuuris kasutatakse puitmaterjali vähe

Kui eramutest on puitkonstruktsioonil ehitatud pooled, siis nüüdisaegsete puitkonstruktsioonidel keskmise suurusega hoonete ja avalikes hoonete ehitamine on marginaalne.

Eesti metsanduslik kõrgharidus ja ökoloogia/loodusväärtused

Praegune olukord:

EMÜ metsanduse bakalaureuseõppekava (maht 180 EAP) sisaldab järgmisi aineid:

Ökoloogia ja keskkonnakaitse - 4EAP;

Metsaentomoloogia ja ulukite ökoloogia - 7EAP;

Rahvusvaheline metsapoliitika ja säästev areng metsanduses - 5EAP.

Magistriõppes (maht 120 EAP) lisandub metsaökoloogia - 4EAP, metsahoid ja puhkemajandus - 5EAP, metsakaitse ja metsade seisund - 5EAP.

Ökoloogia temaatika on õppekavades sisaldunud ja on seal ka edaspidi.

Kehtestatavad looduskaitse piirangud ja kehtivad valla üldplaneeringud

Vastuolud räägitakse läbi kaitse-eeskirja eelnõu avalikustamise käigus. Kohalike omavalitsuste teavitamise eesmärk ongi need vastuolud välja selgitada. Kui omavalitsus vastuolus probleemi ei näe, tuleb peale eeskirja jõustumist üldplaneeringud eeskirjaga kooskõlla viia.

Probleem nr K.6.2 (kultuuri tööühm)

1.	Probleemi sõnastus	Metsa ei käsitleta inimeste ruumilise elukeskkonnana
2.	Probleemi kirjeldus	Metsad, mis on vahetus kontaktis asustusega, on ruumilise keskkonna identiteedi kujundajad. Ruumilist keskkonda kavandatakse planeeringutega. Metsaraiet planeeringud ei mõjuta. Metsaraiet kogukondade ja ruumipädevusega spetsialistidega ei kooskõlastata. Seetõttu on metsade säilimine väljaspool ruumilise keskkonna kavandamise haardeulatust. Planeeringud võiksid olla raiete kavandamisel arvestatavad dokumendid. Puuduvad ökosüsteemi teenused (sh kompensatsioonimeetmed), mis motiveeriks omanikke metsa ruumilise elukeskkonnana säilitama.
3.	Miks see on tähtis?	Asulate ja üksiktalude puhul on lähiümbrus samavõrd tähtis elukeskkonna osa kui asumi sisene avalik ruum. Väikese asula puhul näevad kohalikud elanikud ümbritsevas metsa-alades oma ühisruumi piiritlevat elementi. Maa-elukeskkonna põhiline võlu on loodusega koos olemises. Paljud külad on ise metsas. Metsa säilimine või mahavõtmine mõjutab oluliselt küla ruumilist pilti, koos sellega ka elanike ruumilist identiteeti ja elukeskkonda pikaks ajaks. Loodusmaastike seisukord mõjutab inimeste elukoha valikut.
4.	Kelle jaoks on see probleem?	Asulate ja üksiktalude elanikud, suvitajad, külalised, võimalikud maale asujad ja ärakolijad, maalelamise potentsiaal.

5.	Kas tegu on metsandusliku probleemiga? Kus on probleemi juured?	Tegu on metsandusliku probleemiga. Küsimuses ei ole seni piisavalt saanud kaasa rääkida kogukond ja ruumipädevusega spetsialistid KOVi tasandil.
6.	Mis faktid toetavad/ei toeta probleemi olemasolu?	Uuring ... Meedia ... praktika RMK. (Indrek Rünkla saadab uuringu). https://www.envir.ee/sites/default/files/metoodika_lageraie_te_moju_hindamiseks_ja_konfliktide_ennetamiseks_loppraport_2015.pdf
7.	Kas probleem on lahendatav	Jah. Planeeringutele tuleb anda voli määrata metsanduslikke piiranguid, kohustust mingis piirkonnas KOV-iga kooskõlastada. Välja töötada ökosüsteemi teenused (sh kompensatsioonimeetmed), mis motiveeriks omanikke metsa ruumilise elukeskkonnana säilitama. Keskkonnamõju hindamisele lisada ka ruumilise mõju hindamine. Ennetavat mõju avaldab piirinaabri teavitus metsateatise menetlusest, millest võiks saada hea tava. Nii kõrgendatud avaliku huviga alade majandamise juhised kui üksiktalude raie-eelne teavitus. Hajatalude puhul tuleks 200 m raadiuses kasutada püsimeetsanduse võtteid, mis tagaks kodumetsa säilimise kaitsemetsana (kodumets on pärandkultuuri objekt). https://www.envir.ee/sites/default/files/mak_kultuur_valdurmikita_taiend_21mai2018.pdf
8.	Mis juhtub kui probleemiga ei tegeleta?	Metsamajanduslik vaade võidab ja elukeskkonna mõttes jäävad niigi tühjeneda väike-asulad veelgi ebaatraktiivsemaks. Teise variandina püütakse kõik asumiumbruste metsad kaitse alla võtta ja see pärsib metsa majandamist.
9.	Ümbersõnastamine	Jah. Oli „Mets ei kui inimese elukeskkonna osa ei ole ruumilise koostena arvel“
10.	Otsus	Probleem on sõnastatud. Termin „ruumilise kooste arvelolek“ vajas lahtiseletamist. Probleem on uuesti sõnastatud. Kirjeldus täpsustatud.
11.	Sotsiaali kommentaar	Ettepanek siduda sotsiaalvaldkonna probleemiga „Metsamajanduse planeerimisprotsessis ei ole piisavalt arvestatud metsamajanduse mõju elamumaa kinnistutele“. Antud probleemi sõnastus raskesti mõistetav.

Probleem nr K.6.3 (kultuuri töörühm)

1.	Probleemi sõnastus	Raielankide suuruse, kuju ja maastikulise paigutuse kontrollimatus
2.	Probleemi kirjeldus	Lageraie lankide paigutuse määrab metsamajandamise ökonoomsus ja krundipiiride juhuslik laotus. Malekorras ruutmustriga maksimumsuurusega langid on suuremates majandusmetsades täitsa tavapärane ja arusaadav struktuur. Asumite läheduses tuleks rohkem arvestada maastiku

		reljeefi, looduslikke üleminekuid, teid, hoonestust, ilmakaari ja ühiskondlikku kasutust.
3.	Miks see on tähtis?	Asumiümbruse ühiskondliku ressursina toimivad metsad piiritlevad asumi avalikku ruumi. Nappide kasutajatega avaliku ruumi liigsuureks kasvamine pärsib kohatunnet ja inimeste turvalisust.
4.	Kelle jaoks on see probleem?	Asulate elanikud, suvitajad, külalised, võimalikud maale asujad ja ärakolijad, maalelamise potentsiaal.
5.	Kas tegu on metsandusliku probleemiga? Kus on probleemi juured?	Raiet ei vaadata ruumiloomena. Asulate ümbruses peaks seda tegema.
6.	Mis faktid toetavad/ei toeta probleemi olemasolu?	Uuring ... Meedia ... praktika RMK. https://www.envir.ee/sites/default/files/eesti-mets-1-2016.pdf https://www.envir.ee/sites/default/files/uuring-2016-noorettevotjad-maale-elama-maaeluministeerium.pdf
7.	Kas probleem on lahendatav	Tuleks liikuda kompensatsiooni mehhanismi loomise poole, millest võiks saada ühiskondlik kokkuleppe. Näiteks üksiktalude puhul, põhjendatud raadiuse ulatuses majandada metsa püsimeetsanduse võtetega.
8.	Mis juhtub kui probleemiga ei tegeleta?	Rahvuslik maastikutaju kaob. Väheneb põliskultuuri praktiseerimise võimalus.
9.	Ümbersõnastamine	
10.	Otsus	Sõnastatud. Ökoloogia töörühmas sarnase probleemi tuvastamine.
11.	Sotsiaali kommentaar	Sooviti välja tuua ökoloogia ettepanekust (avalikust küsitlusest) laenatud viide: Muru, Toomas. 2004. Maastikuplaneerimise põhimõtted metsakasutuse planeerimises. Metsamaastiku visuaalse kvaliteedi ja kultuuripärandi hoiu kavandamine. Tartu: 81. Märgitakse, et juhendit on võimalik kasutada probleemi lahendamisel.

Probleem nr K.6.5 (kultuuri töörühm)

1.	Probleemi sõnastus	Puudub riiklikult tunnustatud ülevaade säilinud ajalooliste looduslike pühapaikade hulgast ja asukohtadest, mistõttu need võivad teadmatusel metsamajandamise tulemusena hävida.
2.	Probleemi kirjeldus	Eestis on tänapäevase meetodikaga uuritud ajaloolisi looduslikke pühapaiku 25-s ajaloolises kihelkonnas 105-st, veel seitsme kihelkonna rahvapärimeetodid on kaardistatud, kuid välitöid pole jõutud teha. Tõenäosus, et looduslike pühapaikade riikliku arengukava (2015-2020) raames saaksid kõik ülejäänud kihelkonnad inventeeritud, on väike. Senised inventuurid kinnitavad, et maastikul on säilinud lisaks kaitsealustele veel rohkesti ajaloolisi looduslikke pühapaiku, mille kaitset tuleks samuti kas riiklikul või

		<p>kohalikul tasandil korraldada, et ära hoida nende rikkumine või hävitamine majandustegevuse või detektorismiga.</p> <p>Muinsus- ja/või looduskaitsealad alusel on riikliku kaitse all ca 500 ajaloolist looduslikku pühapaika. Lisaks neile on arheoloogiamälestiseks tunnistatud ka 1588 väikeselohulist kultusekivi, mida uurijad on tõlgendanud meie vanimate kultuskohtadena, kuid nende kohta pole säilinud pühaks pidamise pärimust. Ka väikeselohulisi kultusekive on Eesti maastikul oluliselt rohkem kui kaitse alla on jõutud võtta ning nendegi puhul on oht, et majandustegevuse käigus nad võivad hävida.</p> <p>Kui palju ajaloolisi looduslikke pühapaiku on säilinud, ei ole võimalik enne inventuuride läbi viimist öelda, sest nende hulk sõltub piirkondlikest eripäradest, kunagistest traditsioonidest, aga ka pärimuse säilivusest.</p> <p>Tuleb lõpule viia looduslike pühapaikade inventeerimine, et oleks võimalik korraldada selle Eesti kultuuripärandi ainulaadse osa kaitse.</p>
3.	Miks see on tähtis?	SA Hiite maja küsitluse järgi on teemat pidanud tähtsaks 84% vastanutest. (EMA saadab lingid uuringutele).
4.	Kelle jaoks on see probleem?	<p>Teadmise puudumine säilinud ajalooliste looduslike pühapaikade tegeliku hulga kohta on probleem kõigi Eesti inimeste jaoks – Eesti Vabariigi loomise põhjus on muuhulgas eesti rahvuse, keele ja kultuuri säilimise tagamine läbi aegade. Iga ainelise või vaimse kultuuri element ja ilming on oluline osa tervikust.</p> <p>SA Hiite maja küsitluse järgi peab enamik inimesi pühapaikade teemat oluliseks ja ka soovitakse teema kohta rohkem informatsiooni.</p>
5.	Kas tegu on metsandusliku probleemiga? Kus on probleemi juured?	<p>Tegu on metsamajandamisega seotud probleemiga, sest paljud looduslikud pühapaigad asuvad metsamaal. Metsamaal asuv ajalooline looduslik pühapaik on rahvapärimuse kohaselt üldjuhul ala, kus ei peaks toimuma majandustegevust.</p> <p>Probleemi juurteks tuleb ühelt poolt pidada asjaolu, et looduslikke pühapaiku ei ole jõutud pärast Eesti Vabariigi taastamist veel piisavalt uurida, mistõttu on nende leviku kohta, samuti nende hoidmise ja tavade osas hetkel info ja üldrahvalikud teadmised puudulikud.</p> <p>Teiselt poolt on probleem seadusandluses, sest näiteks muinsuskaitsealade põhjal kaitstavate pühapaikade puhul puudub maatulundusmaal maa sihtotstarbelist kasutust välistavate kitsenduste kompenseerimise võimalus.</p>
6.	Mis faktid toetavad/ei toeta probleemi olemasolu?	Ahto Kaasik on avalikustanud ülevaate, kus ca 80 juhtumikirjeldust. (EMA saadab lingid). Kui omanikud/ettevõtjad ning ametiasutused ei tea looduslike pühapaikade asukohti, siis ei saa raietöid kavandades või kooskõlastades nendega arvestada. Mistõttu tuleb ette juhtumeid, kus teadmatusel ajalooline looduslik pühapaik hävitatakse või rikutakse.

7.	Kas probleem on lahendatav	Lahendatav, läbi viia inventeerimine. Kokkulepete saavutamine maaomanikega kasutamise ja hoolduse osas. Riikliku kaitse all olevate pühapaikade osas peab riik kooskõlastamata tööde ära hoidmiseks parandama haldussuutlikkust, sh metsateatiste väljastamisel tagama eri ametiasutuste vahel paremat koostööd. Samuti tuleks seadusandlikult võimaldada mälestisteks tunnistatud looduslike pühapaikade puhul omanikele majandustegevuse piiramisest tuleneva saamata jäänud tulu kompenseerimist.
8.	Mis juhtub kui probleemiga ei tegeleta?	Kaotame olulise osa Eesti põliskultuurist ja kultuuripärandist. Kaob ka kombeline traditsioon.
9.	Ümbersõnastamine	Jah.
10.	Otsus	Täiendame. Muinsuskaitseametist saadetakse parandusettepanek. Probleem on sõnastatud.

Probleem nr K.6.6 (sotsiaaltöörühm)

1.	Probleemi sõnastus	Üldharidussüsteemis ei käsitleta piisavalt tarbimise keskkonnamõju teemat, metsamajandust, sellega seotud tegevusvaldkondi (jahindus, looduskaitse), looduskultuuri ning puidukasutust
2.	Probleemi kirjeldus	Tarbijad ei ole oma valikutes piisavalt keskkonnateadlikud, puit on kohalik ja taastuv loodusvara. Metsandusalase hariduse ülevaatamine. Õppekavades ei käsitleta metsandust terviklikult. Käesoleval ajal on tunda paljude inimeste mõistmatust metsamajanduslike tegevuste eesmärkide ja vajaduste kohta. Näiteid mitmete tavainimeste küsimuste ja arusaamade kohta: miks peab üldse metsa raiuma; lageraie teostamine tähendab, et metsloomad ei saa enam seal elada; metsahooldamise vajadusest ei saada aru; metsamajandust peetakse Eesti jaoks üldse vähetahtsaks majandusharuks jne.
3.	Miks see on tähtis?	Keskkonnaprobleemid maailmas Arusaamatuste vältimiseks. Aitab vältida vastuolusid. Tagab selgema arusaama sektori toimimisest, võimekusest, väärtusest. Metsandushariduse parem lõimimine. Traditsioonide jätkumise teema. Väärtuskasvatuse teema, mis ühiskondliku kokkuleppe aluseks.
4.	Kelle jaoks on see probleem?	Ühiskonna probleem.
5.	Kas tegu on metsandusliku probleemiga? Kus on probleemi juured?	On tegemist osaliselt metsandusliku probleemiga. Jah, metsamaterjali omaduste teadvustamine. Õppekavade distsiplinaarne killustatus.
6.	Mis faktid toetavad/ei toeta probleemi olemasolu?	Metsamajanduse käsitlemine põhikooli ja gümnaasiumi riiklikus õppekavas. Loodusõpetuse ainekava: I kooliastmes ehk 1-3. klassis käsitletakse metsa temaatikat peamiselt liigiõppe kaudu. II kooliaste 4.-6.klass 6. klassis on teema „Mets elukeskkonnana“

		<p>III kooliaste 7.-9.klass</p> <p>Teema „Süsinikuringe ökosüsteemides.“</p> <p>Õppekava näeb ette praktilist tööd süsinikuringe uurimiseks puu ja puidu näitel sh. puu vanuse määramist aastarõngaste abil.</p> <p>Geograafia ainekava:</p> <p>III kooliaste 7.-9.klass teema „Parasvöötme okas- ja lehtmets“</p> <p>Gümnaasium - Loodusvarade majandamine ja keskkonnaprobleemid</p> <p>Teema „Metsamajandus ja -tööstus ning keskkonnaprobleemid“</p>
7.	Kas probleem on lahendatav?	Probleem on lahendatav
8.	Mis juhtub kui probleemiga ei tegeleta?	Vt punkt 3.
9.	Ümbersõnastamine	<p>Ümbersõnastatud.</p> <p>J. Aiaotsa algne sõnastus oli: Metsamajanduslike tegevuste mõistmatus paljude kodanike seas.</p> <p>EMPL-i algne sõnastus oli: Üldharidussüsteemis ei käsitleta piisavalt tarbimise keskkonnamõju teemat ja puidukasutust kui väikese keskkonnamõjuga tarbimise alternatiivi</p>
10.	Otsus	Probleem sõnastatud
11.	Ökoloogia kommentaar	Tegemist on valdkondadeülese probleemiga säästva metsanduse ja puidukasutuse õpetamiseks.

Probleem nr K.6.18 (kultuuri tööühm)

1.	Probleemi sõnastus	Metsades leiduva pärandkultuuri säilimine ei ole piisavalt tagatud
2.	Probleemi kirjeldus	<p>Käesolevaks ajaks on inventeeritud ja kirjeldatud üle 38 tuhat pärandkultuuri objekti, milledest ligemalt 40 % asuvad metsamaal. Lisaks sellele leidub metsades arvukalt pärandkultuuri objekte, mis ei ole veel inventeeritud ja kirjeldatud.</p> <p>Eesti põliskultuur pärineb maalt-talust ning seetõttu asub ka väga suur osa pärandkultuuri objekte just põlistel talumaadel-talumetsades.</p> <p>Kuid selle arvuka kultuuripärandi säilimine on ohus.</p> <p>A. Valdavalt on talumetsade tagasisaanutel kahe põlvkonna pikkune omandisuhte järjepidevuse katkestus nõrgendanud tänastes talumetsaomanikes nende metsades leiduva kultuuripärandi olulisuse teadvustamist. Samuti ei anta sellekohaseid teadmisi ka meie haridussüsteemis.</p> <p>B. Ligemalt 200 000 ha pärandkultuuriobjektide rikast põliseid talumetsi on läinud otsesest majanduslikust huvist lähtuvalt majandamisega tegeleva organisatsiooni (RMK) kätte ning nendes metsades hakkavad töötama mitte selle põliskultuuri loojate järeltulijad, vaid firmad.</p>

		C. Riik ei ole loonud arusaadavat seadusandlikku raamistikku metsas leiduva kultuuripärandi säilitamise ja hoidmise soodustamiseks..
3.	Miks see on tähtis?	Meie ühise kultuuripärandi säilitamine on põliskultuuri järjepidevuse säilitamise seisukohalt ülioluline.
4.	Kelle jaoks on see probleem?	See on probleem kogu ühiskonna jaoks.
5.	Kas tegu on metsandusliku probleemiga? Kus on probleemi juured?	Tegu on metsandusliku probleemiga, sest väga paljud pärandkultuuriobjektid (37%) asuvad metsamaal või on seotud metsade majandamisega. Probleemi juured: A. Kahe põlvkonna pikkune maa- ja metsa omandisuhte katkestus ning linnastumine on nõrgendanud inimeste suhtumist meie põliskultuuri väärtustesse ning selle säilitamise vajalikkusesse. B. Eesti seadustes puudub võimalus meie ühise kultuuripärandi säilitamise ja hoidmise soodustamiseks.
6.	Mis faktid toetavad/ei toeta probleemi olemasolu?	Fakt on, et järjest enam on läinud kultuuripärandirikast põlist talumetsamaad meie põliskultuuri loojate ja nende järeltulijate omandist üle teisest majandus- ja kultuuriruumist tulnute omandisse, kes ei oska, ei tea või ei pea oma majanduslikust huvist lähtuvalt vajalikuks säilitada ja hoida metsas leiduvaid pärandkultuuri objekte.
7.	Kas probleem on lahendatav	Probleem on lahendatav. Vajalik on teema osas täiendavalt harida/koolitada nii maa- ja metsaomanikke ning metsades töötavaid inimesi, kui ka igas vanuses ühiskonnaliikmeid. Vajalik oleks luua hea tava, mille kohaselt tuleb omandi vahetumisel uusi maaomanikke teavitada kinnistul asuvatest pärandkultuuri objektidest. Metsaseaduses tuleb taastada see säte, mis kohustas metsade inventeerimise käigus inventeerima ka seal leiduvaid pärandkultuuri objekte ning kirjeldama neid ja nende säilitamist-hoidmist metsamajandamiskavas. Muinsuskaitseaduses tuleb sätestada pärandkultuuri objektide ning kultuurihoiualade mõiste, säilimise tagamine ja tähistamine. Riiklikult tuleb soodustada kultuuripärandi omanikuhoidu.
8.	Mis juhtub kui probleemiga ei tegeleta?	Kui probleemiga ei tegeleta, siis hävib suur osa meie ühisest kultuuripärandist ning seda vähem suudame säilitada eesti kultuuri järjepidevust.
9.	Ümbersõnastamine	
10.	Otsus	Probleem on sõnastatud.

Probleem nr K.6.23 (majanduse tööühm)

1.	Probleemi sõnastus	Eesti rahvusparkide metsa majandamist reguleerides ei arvestata piisavalt loodusel põhineva turismi ning rekreatsiooni potentsiaali ning vajadusi.
2.	Probleemi kirjeldus	Praegused regulatsioonid näevad ette ranget looduskaitset ja majandamisel peetakse silmas eelkõige traditsioonilist looduse kasutust. Kuid maailm on muutunud ja algselt looduse kaitseks loodud rahvusparkidest on paljudes riikides saanud suured majandustuluallikad. Soomes tehtud uuringu järgi teenib iga riigi poolt rahvusparki investeeritud euro tagasi kümne kordselt. Eesti loodusel põhineva turismi kõrge potentsiaali täielikuks rakendamiseks peame kaitsealade ja eelkõige rahvusparkide kasutusreeglite kehtestamisel arvestama rohkem külastajate huvidega.
3.	Miks see tähtis on?	Metsandusega seotud otsused on väga pikaajalise mõjuga. Liikumispiirangute, jahinduse ja muude regulatsioonidega on võimalik katsetada ja eksida. Metsanduses kord juba ellu viidud otsuseid saab tagasi pöörata alles väga pika aja pärast.
4.	Kelle jaoks on see probleem	Looduse põhineva turismi sektori, kohalike inimeste, rekreatsiooni jaoks.
5.	Kas tegu on metsandusliku probleemiga?	
6.	Mis faktid toetavad/ei toeta probleemi olemasolu?	
7.	Kas probleem on lahendatav?	Jah. Näiteks: rahvusparkides peaks olema suured, ligipääsetavad, kompaktsed ja loodusturismile kasutatavad raievabad alad. Ülejäänud rahvuspargi piires peaks metsa majandatama püsimeetsana.
8.	Mis juhtub kui probleemiga ei tegeleta	Rahvusparkides vana loodusväärtusliku metsa maha raiumisel kaotame võimaluse praegu veel olemasoleva võimaluse kasutamiseks.
9.	Ümbersõnastamine	Ümbersõnastatud. Algne sõnastus oli: Eesti rahvusparkides peaks metsa majandamist reguleerides arvestama loodusel põhineva turismi ning rekreatsiooni potentsiaali ning vajadusi.
10.	Otsus	Probleem sõnastatud.
11.	Ökoloogia kommentaar	Ei tohi tuua looduskaitse eesmärke turismiohvriks.

Probleem nr K.6.25 (majanduse tööühm)

1.	Probleemi sõnastus	Metsade prügistamine ja risustamine tekitab lisaks visuaalsele reostusele, jäätmete kõrvaldamiskulule, eluslooduse kahjustamisele, pinna- ja veereostuse ohule mh metsapõlengu ohu (puistu hävimisega kaasnev majanduskahju)
2.	Probleemi kirjeldus	Loodusest ja teiste omandist hoolimatud inimesed viivad ja jätavad prügi nii riigi-, era- kui reformimata maale kogustes, mille tõttu peavad seda probleemiks nt Keskkonnainspeksioon ning Riigimetsa Majandamise Keskus, maaomanikud ja kohalikud omavalitsused, kes omal kulul metsa toodud jäätmed kõrvaldavad.
3.	Miks see on tähtis?	Maaomanikule lisakulude teke, nt jäätmete kõrvaldamine maa tarastamine, puistu taastamine.
4.	Kelle jaoks on see probleem?	RMK, metsaomanikud, kohalik omavalitsus, teehooldus, kogukonnad
5.	Kas tegu on metsandusliku probleemiga? Kus on probleemi juured?	Metsandust puudutava probleemiga, kuna tekitab metsaomanikule lisakulusid puistu arendamise arvelt.
6.	Mis faktid toetavad/ei toeta probleemi olemasolu?	Keskkonnainspeksiooni tuvastatud keskkonnakaitse valdkonnas on üheks enamlevinud rikkumiseks jäätmete ladestamine selleks mitteettenähtud kohta, enamasti metsa alla või mujale loodusesse. Sagedamini esineb seda tiheasustusega piirkondades, linnades ja nende ümbruses. https://www.kki.ee/et/eesmargid-tegevused/keskkonnakaitse RMK-le on metsade prügistamine probleem https://www.rmk.ee/organisatsioon/pressiruum/uudised/uudised-2016/article ja https://www.rmk.ee/metsa-majandamine/loodusblogi/prugistamine-on-endiselt-suureks-probleemiks http://maaleht.delfi.ee/news/maaleht/uudised/voitlus-prugiga-maaomanikud-ahvardavad-tokkepuude-ja-piirdetaradega?id=79736014 http://www.anna-teada.ee/prugila-voi-mets-kuperjanovlased-koristasid-louna-estimetsadest-ule-kumne-tonni-prugi http://maaleht.delfi.ee/news/maaleht/uudised/miks-prugi-metsa-alla-jouab-reformimata-riigimaalt-koristati-260-tonni-jaatmeid?id=76741528 http://www.eramets.ee/metsandusuudised/kaitsealad_kattuvad_rampsuga/
7.	Kas probleem on lahendatav	Jah. Meede metsade jäätmetega risustamise ennetamiseks või siis eramaale piirded ja tarad. Nt metsamineku keeld tuleohtlikul perioodil.
8.	Mis juhtub kui probleemiga ei tegeleta?	Metsaomanike kulud, sh metsapõlengute tõttu häviva puistuga saamata jääv tulu.
9.	Ümbersõnastamine	Ei.

10	Otsus	Probleem sõnastatud. Lahendused võiks tulla sotsiaal töörühmalt
----	-------	---

Probleem nr K.6.26 (kultuuri töörühm)

1.	Probleemi sõnastus	Metsa kultuurilise funktsiooni ebapiisav uuritus. Puudub kaasaegne põhjalik eestimaalaste loodustunnetuse uuring, mis aitaks lahti mõtestada looduse tähendust rahvuslikus identiteediloomes
2.	Probleemi kirjeldus	Puuduvad teaduslikud uuringud metsaga seotud kultuuri ja eestlaste loodustunnetuse muutumise kohta. Metsaga seotud kultuuripärandi uurimine on hääbunud.
3.	Miks see on tähtis?	Mõista inimese ja metsa suhet ja suhte muutumist kuni tänapäevani. Aitab säilitada metsa kultuurilise funktsiooni järjepidevust.
4.	Kelle jaoks on see probleem?	Ühiskonnal puudub ülevaade metsa ja kultuuri seoste kohta.
5.	Kas tegu on metsandusliku probleemiga? Kus on probleemi juured?	Probleem on seotud metsamajandusega ja ühiskondlike protsessidega laiemalt.
6.	Mis faktid toetavad/ei toeta probleemi olemasolu?	Metsaga seotud kultuuriuurimuslike teadusartiklite arvu vähesus ja langus võrreldes varasema ajaga.
7.	Kas probleem on lahendatav	Lahendatav läbi riiklikult tellitud uuringute teostamise.
8.	Mis juhtub kui probleemiga ei tegeleta?	Teadmine metsa kultuurilisest funktsioonist hääbub.
9.	Ümbersõnastamine	
10.	Otsus	Probleem on sõnastatud. Toodud on probleem nr 12.

Probleem nr K6.27 (kultuuri töörühm)

1.	Probleemi sõnastus	Ebapiisav loodushoidlike tavade ning metsaga seotud Eesti rahvakultuuri traditsioonide õpetamine koolides
2.	Probleemi kirjeldus	Eesti inimeste pärimuslik loodustundmine väheneb. Talupojapärimuse ja esivanemate loodushoidlike tavade käsitlemist tuleks senisest enam tutvustada, kaasates sellesse tegevusse ka teisi ministeeriume, näiteks haridus- ja teadusministeeriumi, kultuuriministeeriumi. Samuti tuleks tegeleda senisest enam looduslike pühapaikade kui erakordse kultuuripärandi tutvustamisega, loodusmetsa ja majandusmetsa võrdlevate materjalide jagamisega, samuti püsimetsanduse ja intensiivmetsanduse erinevuste tutvustamisega jms.
3.	Miks see on tähtis?	Ei täideta põliseid tavasid metsamajanduses nt raierahu ja pärandkultuuri säilitamine. Loodushoidlike tavade ning metsaga seotud Eesti rahvakultuuri traditsioonide hariduses on lünk, millega on vaja tegeleda.

4.	Kelle jaoks on see probleem?	Inimeste jaoks kes pooldavad maalähedast ja traditsioonilist mõtteviisi. Oluline ka tulevikku vaatavatele ja alalhoidlikele inimestele. Siin peetakse silmas väikemetsaomanikke, kes on talumetsa omanikud. Probleemi on tõstatanud maal elavad inimesed.
5.	Kas tegu on metsandusliku probleemiga? Kus on probleemi juured?	Rahvakultuuri tavad on seotud metsandusega ja seetõttu on tegu metsandusliku probleemiga.
6.	Mis faktid toetavad/ei toeta probleemi olemasolu?	Looduslike pühapaikade rüüstamine ja vähene teadlikkus looduslike pühapaikade osas, mis tekitab konflikte. Probleemiks kevad-suvised raied, mis ohustab linde. Tuleks parandada olemasolevaid üldhariduse, kutse- ja kõrghariduse õppekavasid.
7.	Kas probleem on lahendatav	Probleem lahendatav õpetajate täiendkoolitustega, õppemethodiliste materjalide koostamisega, õppekavade täiendamisega, huviringide ja huvitegevuste läbiviimisega, õuesõppega, koolimetskondade loomisega, kultuurihoiualade rajamisega.
8.	Mis juhtub kui probleemiga ei tegeleta?	Väheneb kultuurilise, maastikulise, bioloogilise jne järjepidevuse säilitamise võimekus. .
9.	Ümbersõnastamine	Jah.
10.	Otsus	Probleem sõnastatud
11.	Sotsiaali kommentaar	Täiendatakse sotsiaalvaldkonna probleemi nr 8 sõnastust, lisades looduskultuuri. /Täiendatud sõnastus: Üldharidussüsteemis ei käsitleta piisavalt tarbimise keskkonnamõju teemat, metsamajandust, sellega seotud tegevusvaldkondi (jahindus, looduskaitse), looduskultuuri ning puidukasutust./

Probleem nr K.6.28 (kultuuri töörühm)

1.	Probleemi sõnastus	Looduslikud pühapaigad kõnetaksid tänapäeva kultuuris rohkem inimesi, kui neid tõlgendada läbi metsa ja tervise omavaheliste suhete aspekti
2.	Probleemi kirjeldus	80-datel otsis Jaapan ideed, kuidas linnastuv ja loodusest kaugenev inimene taas metsa viia. Selle tarvis loodi üle Jaapani poolsada <i>shinrin-yoku</i> keskust, mille eesmärgiks oli ühendada jaapani rahvausust pärinev šintoistlik praktika tänapäevase teadusuuringutel põhinev tervisekäitumisega. Katse ühendada iidne kultuur kaasaegse inimese maailmapildiga langes viljakasse pinnasesse ja tänapäeval on ilmunud kümneid raamatuid jaapani metsakümbeluse kohta, lisaks sadu teadusartikleid. Üks konkreetne lisaväärtus, mida selline projekt kaasa tõi, oli suur rahvusvaheline huvi metsa ja tervisega seotud teadusuuringute vastu. Tänapäeval on metsa ja teise suhete kohta avaldatud teadusuuringute lipulaevaks kujunenud Jaapan ja Lõuna-Korea, viimasel aastakümnel ka Põhjamaad.

		<p>Seega võiks Jaapan olla mitme aspekti poolest metsa kultuuriliste ja sotsiaalsete külgede väärtustamisel Eestile huvipakkuvaks eeskujuks. Ka jaapanlastel võttis aega umbes kolmkümmend aastat (sama palju kulus aega ka Oskar Looritsal), et luua olemuslik side metsamaastike ja rahvusliku eneskuvandi vahele.</p> <p>See on võimaldanud jaapanlastel tabada mitut kärbest ühe hoobiga: praktiseerida ühelt poolt oma vana kultuuri, teiselt poolt edendada kaasaegset tervisekäitumist ning viimaks kujundada sellest ka arvestatav rahvusvaheline märk. Kuna eestlaste ja jaapanlaste loodustunnetuses võib leida palju ühisjooni (näiteks looduse hingestatuse tajut), siis kõnetaks metsa teraapiline aspekt ka eestlasi. Eestlaste ja jaapanlaste sarnasel loodustunnetusel on selge põhjus: vanal eestil rahvausul on rohkesti ühisjooni vana jaapani rahvausu šintoisimiga. Mõlemad on animistlikud usundid, kus puuduvad kanoonilised tekstid ja valitseb sünkretistlik usupraktika.</p>
3.	Miks see on tähtis?	Metsa teraapiline efekt on oluline nii üksikisiku kui ühiskonna jaoks
4.	Kelle jaoks on see probleem?	See puudutab tervet ühiskonda
5.	Kas tegu on metsandusliku probleemiga? Kus on probleemi juured?	Osaliselt
6.	Mis faktid toetavad/ei toeta probleemi olemasolu?	<p>Jaapani analoogia võiks kätte näidata ühe võimaliku suuna, kuidas looduslike pühapaikade temaatika võiks eesti kultuuris kõnekalt edasi kanduda. Looduslikud pühapaigad olid inimeste jaoks eelkõige teraapilise iseloomuga. Pärimuslike pühapaikade rituaalid olid enamjaolt raviotstarbelised, olgu siis mõelduna hingeraviks või füüsilise tervise korrastamiseks. Just see loob võimaluse ühendada vanem kultuurikiht tänapäevase hingeravi ja tervisekäitumisega.</p> <p>Nii tsariaegses metsaseaduses kui ka esimese Eesti Vabariigi metsaseaduses olid eraldi välja toodud kuurortite ümber asuvad tervishoiu metsad, mis evisid omaette kaitsemetsade staatust. Nüüd, kus looduse ja tervise olulist seost on eraldi rõhutatud ka tänavuses Rahvusvahelises Elurikkuse ja Loodushüvede Koostöökogu aruandes, on see minevikku ulatuv kultuurikiht muutunud taas tähendusrikkaks.</p> <p>Uuringud näitavad, et metsaskäik mõjub iseäranis hästi depressiooni ja ärevushäirete korral, tugevdab inimese immuunsüsteemi ja mõjub hästi tema südame-veresoonkonnale. Need muutused toimivad füsioloogilisel tasandil ega sõltu üldjuhul sellest, millist kasu usub inimene ise metsas jalutamisest saavat. Lisaks eelistavad inimesed millegipärast just vanu metsi ja küpseid kooslusi, see on</p>

		<p>välja tulnud ka eesti metsavaadete uuringus. Inimesed hindavad vanu ja suuri puid ning põlised loodumetsad näivad meile teadmatul põhjusel olevat ka teraapilise iseloomuga.</p> <p>Eesti inimeste loodus- ja tervisekäitumise trende prognoosides tuleb arvestada ka ühte spetsiifilist erijoont, mis Jaapanis on pigem erand kui reegel – see on müttamine maa- või suvekodus. Eestlaste <i>shinrin-yoku</i> on sageli nende maakodu. Eestlase meditatsioon seostub sageli pigem porgandipeenra ja aianurgas kõpisemise kui šintoistliku või zen-budistliku praktikaga, ent nii filosoofilises kui puhtfüsioloogilises mõttes ei pruugi need tegevused teineteisest väga palju erineda. Koduõues praktiseerib eestlane mitmel erineval moel oma vana läänemeresoomelist kultuuri. Maa- ja suvekodundus on hobi, millega on Eestis hinnanguliselt seotud umbes paarsada tuhat inimest. Avamaastiku ja metsa piiril asuv vana talukoht annab võimaluse tegeleda jõudumööda nii aianduse, potipõllunduse kui metsaandide kogumisega, lisaks arendada oma ilumeelt vanade ja uute ajakihtide kokkusobitamisega. Vanemate inimeste jaoks on sellest kujunenud üks olulisemaid loomingu pärismaiseid vorme, mis hoiab inimesi nii füüsiliselt kui vaimselt aktiivsena veel kõrges vanuses.</p>
7.	Kas probleem on lahendatav	Jah
8.	Mis juhtub kui probleemiga ei tegeleta?	Looduslike pühapaikade kultuuri ja tänapäevase tervisekäitumise vahel ei tajuta olemuslikku seost ega mõisteta selle järjepidevust. Metsa kultuuriline potentsiaal jääb realiseerimata. Ühiskonnaliikmete tervislik seisund ja sündide arv Eestis langeb.
9.	Ümbersõnastamine	
10.	Otsus	Probleem on kooskõlastatud meili teel.

Probleem nr K.6.29 (kultuuri töörühm)

1.	Probleemi sõnastus	Looduse ja kultuuritraditsioonidega seotud huvihariduse ja huvitegevuse vähene tähtsustamine ja toetamine KOV tasandil
2.	Probleemi kirjeldus	KOV-i suunatud huvihariduse rahad kasutatakse ära põhiliselt kahes valdkonnas (sport ja robotika). Huvi loodusharidusega seotud huviringide loomise vastu on kesine. Suunatakse vähe raha loodusharidusega seotud huviringidesse. Likvideeritud on koolimetsakonnad.
3.	Miks see on tähtis?	PISA testides oleme konkurentsivõimelised võrreldes Põhjamaadega, aga huvihariduse ja loodustundmises jääme Põhjamaadest oluliselt maha.
4.	Kelle jaoks on see probleem?	Kogu ühiskonna jaoks.

5.	Kas tegu on metsandusliku probleemiga? Kus on probleemi juured?	Jah. Tavalise metsaomaniku suhtumise kujundamiseks tulevikus. Noortel ei ole kokkupuudet metsanduse teemaga.
6.	Mis faktid toetavad/ei toeta probleemi olemasolu?	
7.	Kas probleem on lahendatav	
8.	Mis juhtub kui probleemiga ei tegeleta?	
9.	Ümbersõnastamine	
10.	Otsus	Probleem on sõnastatud.

Probleem nr K.1.13 (kultuuri tööühm)

(Rohkem keskkonnasõbralikku arhitektuuri linnaruumis, tellides riiklikult vähemalt 50% avalikest hoonetest puidust)

1.	Probleemi sõnastus	Eesti nüüdisarhitektuuris kasutatakse puitmaterjali liiga vähe
2.	Probleemi kirjeldus	Puit on ehitusmaterjalina taandunud ning teadmised puitinseneriast ja arhitektuurist vähesed. Avalikud hooned on tihti mittetaastuvast (sh mittepuidulisest) ja/või imporditud materjalist ning ebaökonoomsed, kuid samas on neil oluline roll teadlikkuse tõstmisel.
3.	Miks see on tähtis?	Luu arusaam keskkonnasõbralikest ehitusmaterjalidest, nende jätkusuutlikkusest ja materjali elukaarest. Tugevdada metsaresursi kasutamist ruumiloomes, ehitades ökoloogilisemad ja energiat säästvaid hooned.
4.	Kelle jaoks on see probleem?	Rahvusliku, materiaalse, rahandusliku ressursi kulutamise probleem.
5.	Kas tegu on metsandusliku probleemiga? Kus on probleemi juured?	Ehituspuidu kaudu jõuab mets inimese teadvusesse. Probleem käsitleb ka kestlikku puidukasutust (puidu kvaliteet ehituses).
6.	Mis faktid toetavad/ei toeta probleemi olemasolu?	vähene teadlikkus puidu kasutamise võimalustest vähene puitarhitektuur vähesel määral väärindatud puidu eksport

7.	Kas probleem on lahendatav	jah, Eesti riik võiks tellida vähemalt pooled avalikud hooned puidust. See annaks võimaluse suurendada riiki jäävat materjali, tõsta kompetentsi ja luua keskkonnasõbralikumat ruumi.
8.	Mis juhtub kui probleemiga ei tegeleta?	Kohalikku ressursi väärindatakse vähesel määral, süveneb võõrandumine puidukasutusest. Puitmaterjalipõhine arhitektuur ja insenertehnoloogia ei arene.
9.	Ümbersõnastamine	Jah. Algne sõnastus „Eesti linnaruumis on vähesel määral taastuvast materjalist nüüdisarhitektuuri“
10.	Otsus	Probleem on sõnastatud

Probleem nr K.6.31* (ökoloogia töörühm)

1.	Probleemi sõnastus	Eestis antav metsanduslik kõrgharidus ei hõlma piisavalt ökoloogilisi ja loodusväärtusi
2.	Probleemi kirjeldus	Kõrgharitud metsameestel, sh EMÜ-st võrsunud metsandus- ja looduskaitsejuhtidel ning poliitikutel puudub ökoloogiline maailmavaade, arusaam globaalprobleemidest ja Eesti osast neis.
3.	Miks see on tähtis?	Metsandusharidusega inimesed on viimastel aastakümnetel kujundanud Eestis üheaegselt metsa- ja looduskaitsepoliitikat. Ökoloogilise maailmapildi nõrkus või puudumine on paljude ökoloogiliselt kahjulike otsuste ilmne põhjus. ¹ Elurikkuse ja ökosüsteemide toimimise tagamiseks on vaja, et uus põlvkond otsustajaid tunneks ökoloogiat ja selle seoseid teiste eluvaldkondadega praegusest oluliselt paremini.
4.	Kelle jaoks on see probleem?	Kogu ühiskonna jaoks.
5.	Kas tegu on metsandusliku probleemiga? Kus on probleemi juured?	Jah. Tegu on metsandusliku kõrghariduse, sedakaudu ka metsateaduse laiemal meetodilise probleemiga. Seda näitab mh asjaolu, et samasugused probleemid ja vastandumine on hiljuti ilmnunud paljudes riikides, kus traditsioonilise metsandusharidusega inimestel on keskkonnapoliitikas palju võimu (sh Soomes ² , Poolas ³ , Leedus ⁴).
6.	Mis faktid toetavad/ei toeta probleemi olemasolu?	Nii metsanduspoliitikute, ametnike kui ka metsateadlaste terav vastandumine ökoloogilistele argumentidele käimasolevas metsapoleemikas (palju näiteid).

¹ <https://arvamus.postimees.ee/4473813/kristjan-zobel-innukas-ja-enesekindel-harimatus>

² Kotiaho, J.S., 2017. On effective biodiversity conservation, sustainability of bioeconomy, and honesty of the Finnish forest policy. *Annales Zoologici Fennici* 54, 13-25.

³ Stokstad, E. 2017. Foresters and ecologists face off over the future of Europe's oldest forest. *Science* 358: 1240–1243

⁴ Brukas, V., 2015. New world, old ideas—A narrative of the Lithuanian forestry transition. *Journal of Environmental Policy & Planning*, 17: 495–515.

7.	Kas probleem on lahendatav	Jah. Probleemi ei muuda asjaolu, et küllap on ka ökoloogidel vaja paremat majandus- ja sotsiaalteaduslikku haridust.
8.	Mis juhtub kui probleemiga ei tegeleta?	Ökoloogiliste eesmärkide (ökoloogilise säästvuse) saavutamine metsanduses hakkab olenema üksnes võimusuhetest.
9.	Ümbersõnastamine	
10.	Otsus	Töörühm jääb eriarvamusele. (kõrgharidus erinevates ülikoolides peaks katma kõiki metsanduse kriteeriume)
11.	Majanduse kommentaar	Sõnastada üldisema, sümmeetrilise teavitamise võtmes. Kirjeldus problemaatiline. Metsanduse õppekava läbis rahvusvahelise hindamise ilma täiendusteta.
12.	Sotsiaali kommentaar	Sots tööruhm käsitletud üldharidusliku nurga alt.

Probleem nr K.6.32 (sotsiaaltöörühm)

1.	Probleemi sõnastus	Kehtestatavad looduskaitse piirangud ei arvesta alati kehtivaid valla üldplaneeringuid
2.	Probleemi kirjeldus	Uued looduskaitse-piirangud alati ei arvesta valla üldplaneeringuid ning piirangute kehtestamisel on looduskaitse huvid seatud kõrgemale kohalikelanikkonna ja KOV-i eesmärkidest.
3.	Miks see on tähtis?	Omavalitsus peab arenema tasakaalustatult ja terviklikult. Ei saa olla nii, et ühte valdkonda eelisarendatakse teiste arvelt ilma igasuguse riskianalüüsita kohalikule elule. Kohalikud elanikud peavad saama kaasa rääkida kõikides KOV territooriumil toimuvates küsimustes. Üldplaneering annab KOV territoriaalse arengu põhisuunad ja kui sellega minnakse vastuollu, siis tuleb neid vastuolusid lahendada üldplaneeringut muutva planeerimisprotsessiga, kus KOV volikogul on otsustav roll.
4.	Kelle jaoks on see probleem?	Elanikud, KOV
5.	Kas tegu on metsandusliku probleemiga? Kus on probleemi juured?	Probleemi juured peituvad KOV ignoreerimises ja maaelu mitteterviklikus käsitluses
6.	Mis faktid toetavad/ei toeta probleemi olemasolu?	Tänane seadusandlus ei kohusta LK-piirangute kehtestamisel riiki, kui ta läheb vastuollu KOV üldplaneeringuga, menetlema piirangute kehtestamist nii, et selle raames toimuks üldplaneeringu muutmine KOV volikogu poolt. Näiteks Nabala-Tuhala LKA moodustamine
7.	Kas probleem on lahendatav?	Probleemi lahendamiseks tuleb arvestada KOV autonoomiaga ka LK piirangute kehtestamisel ja juhul kui need lähevad vastuollu

		üldplaneeringuga, menetleda seda üldplaneeringut muutva planeeringuna.
8.	Mis juhtub kui probleemiga ei tegeleta?	Maaelu hääbub, KOV autonoomiat eiratakse, seaduskuulekus väheneb
9.	Ümbersõnastamine	
10.	Otsus	Kooskõlastatud meili teel. Probleem sõnastatud.